

Markkinat ja arvoketjut

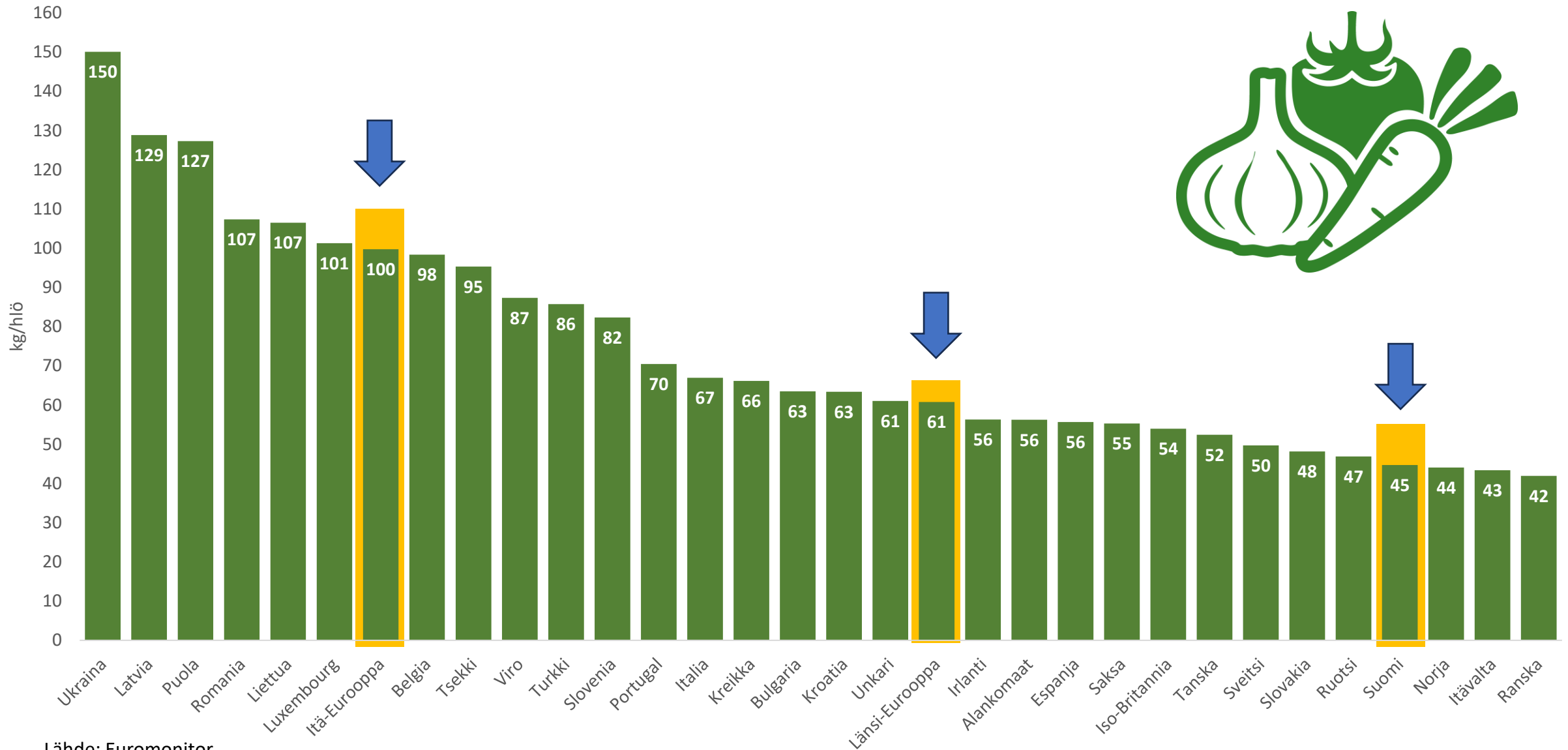
Csaba Jansik

Vihannestuotannon tulevaisuus 2035 – näkymät ja tavoitteet

webinaari 19.3.2025

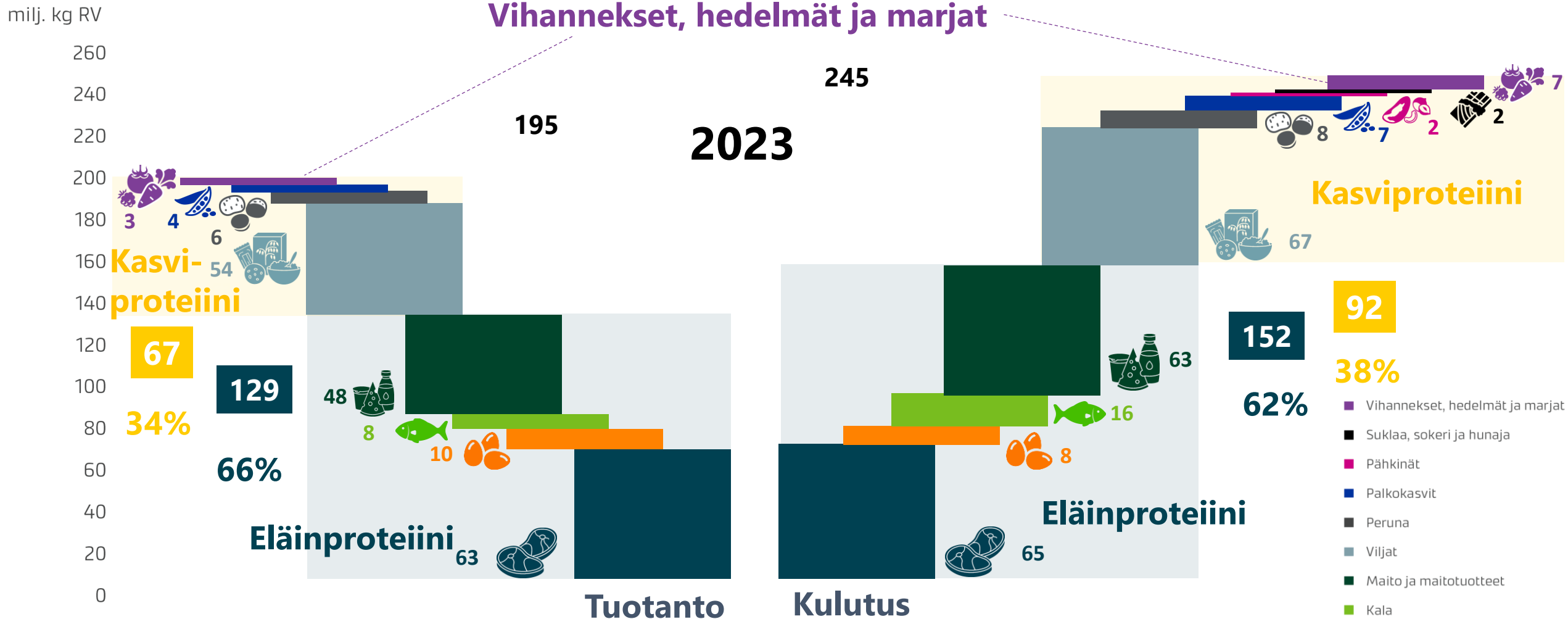
Vihannesten kulutus Euroopassa vuonna 2024

Lähde: Euromonitor

Puutarhatuotteet Suomen proteiinin tuotannossa ja kulutuksessa

Elintarvikeproteiinin tuotanto, kulutus ja omavaraisuus on laskettu ensimmäistä kertaa koko Suomen tasolla ja tuoteryhmittäin

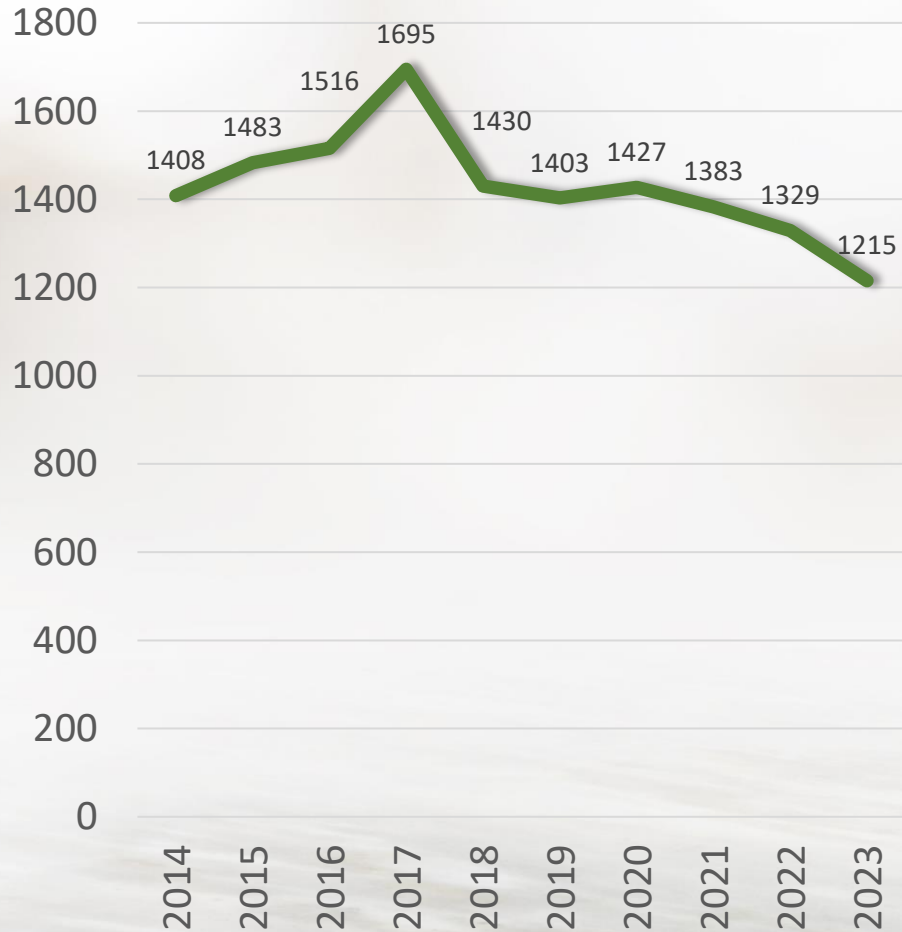

Lähde: omat laskelmat Luken, Tullin tilastotietokantoja ja muita tietoja käyttäen.

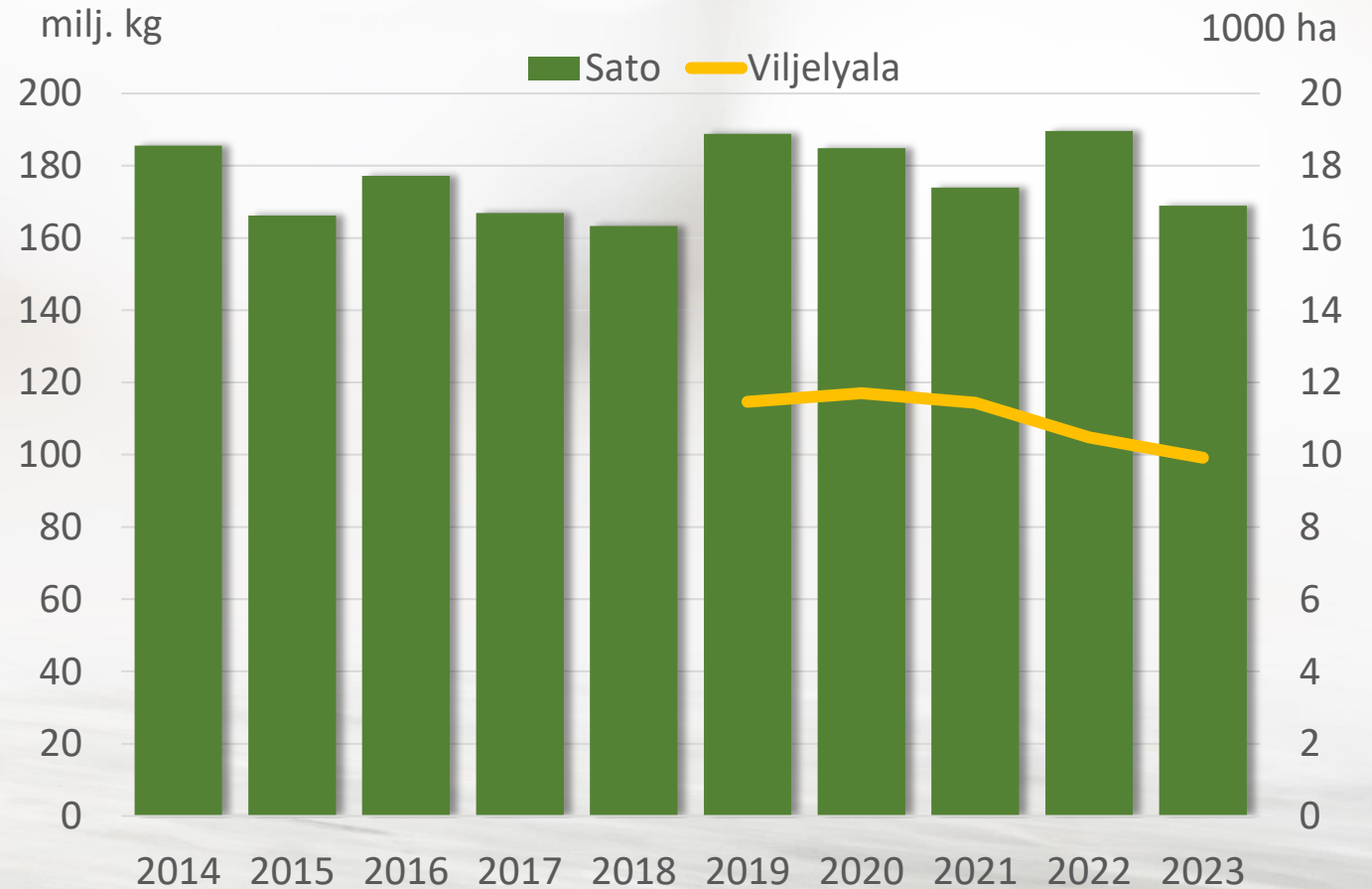
Yksikkö: milj. kg raakavalkuaista. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/555188>

Vihannesten viljely

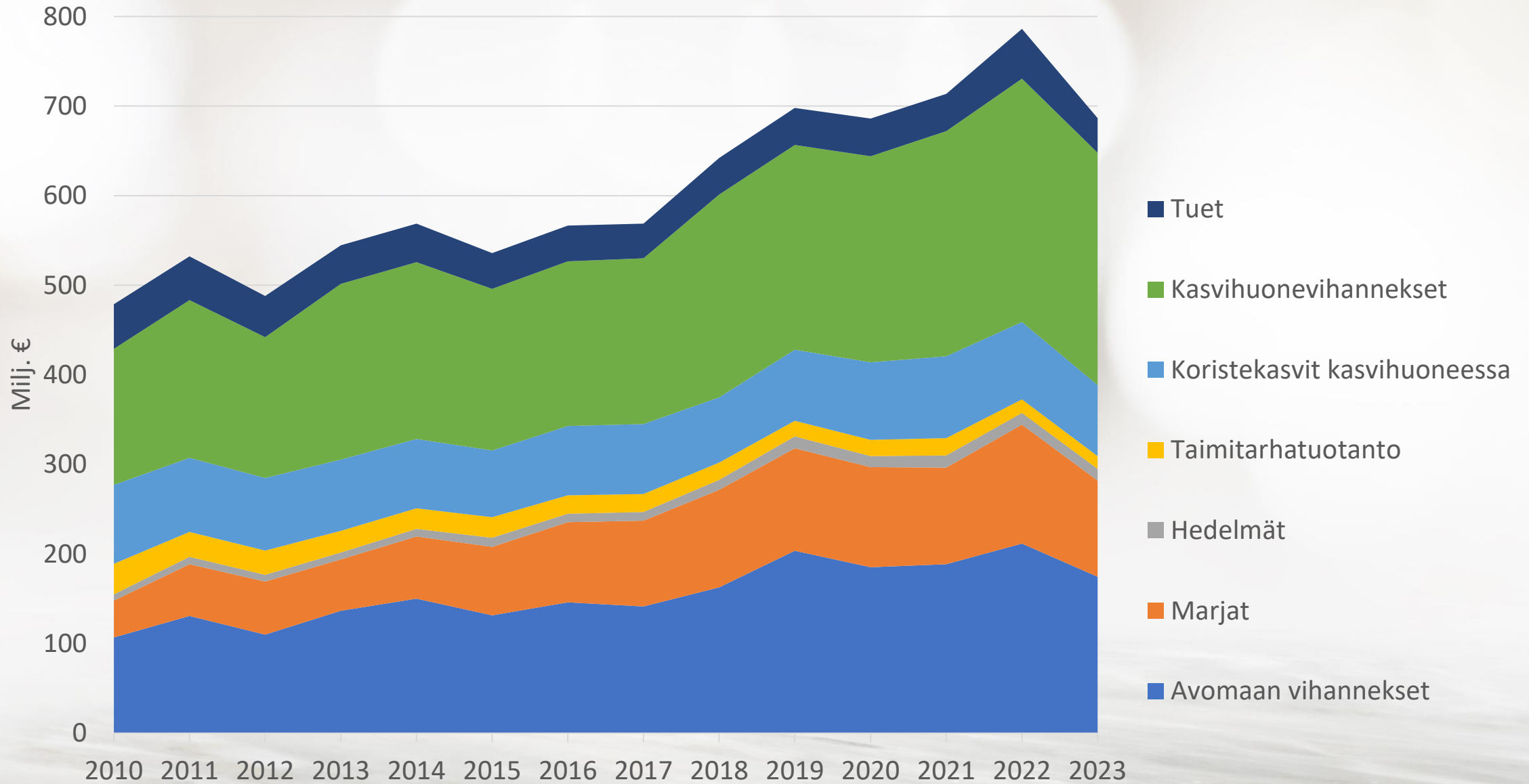
Avomaavihannestuottajien lukumäärän kehitys vuosina 2014-2023

Avomaavihannesten viljelyala ja kokonaissato vuosina 2014-2023

Puutarhantuotannon arvo

Hehtaarikohtainen markkinatuotto

Porkkanan markkinatulot ylittävät vehnän

62 kertaisesti

Porkkanapelto

49 000 €/ha

vs

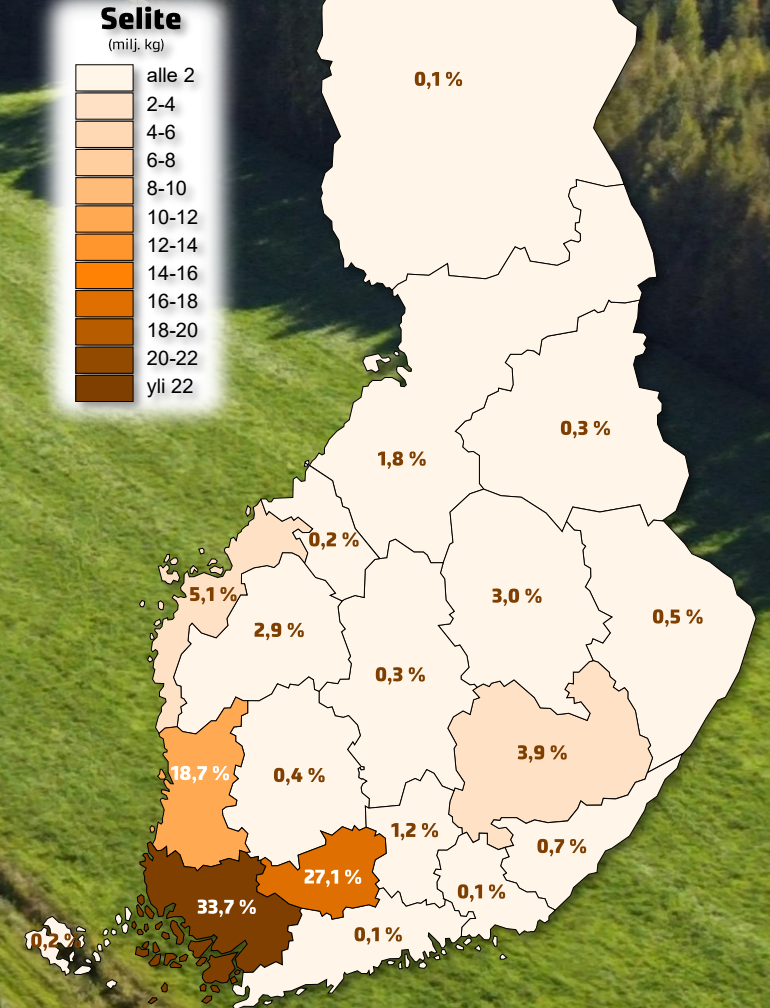
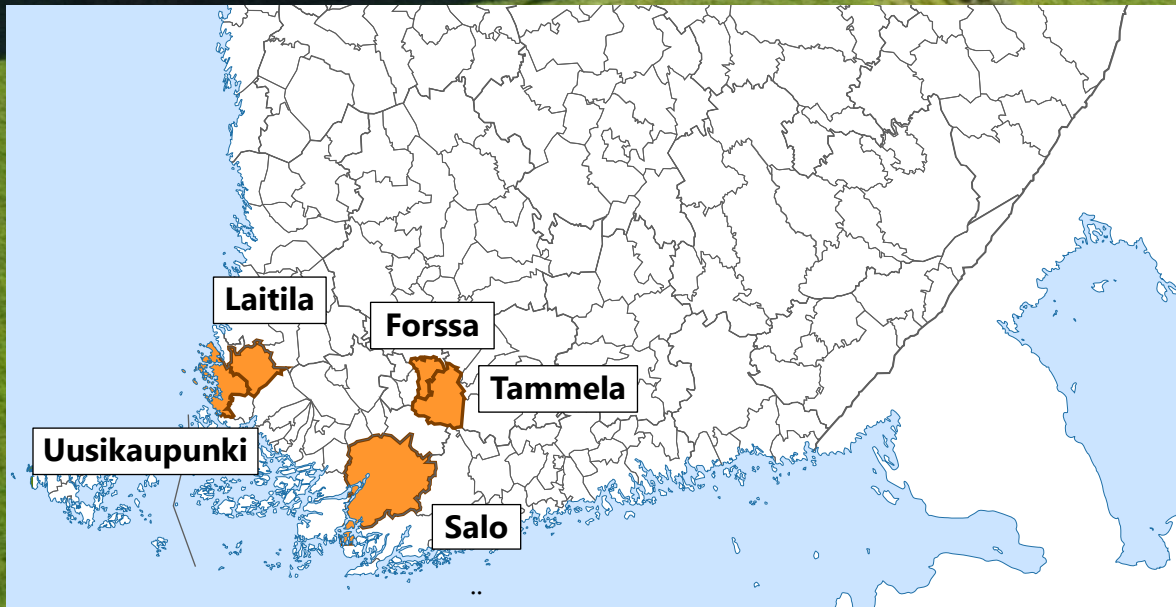
Vehnäpelto

790 €/ha

Vihannestuotannon keskittyneisyys - porkkana

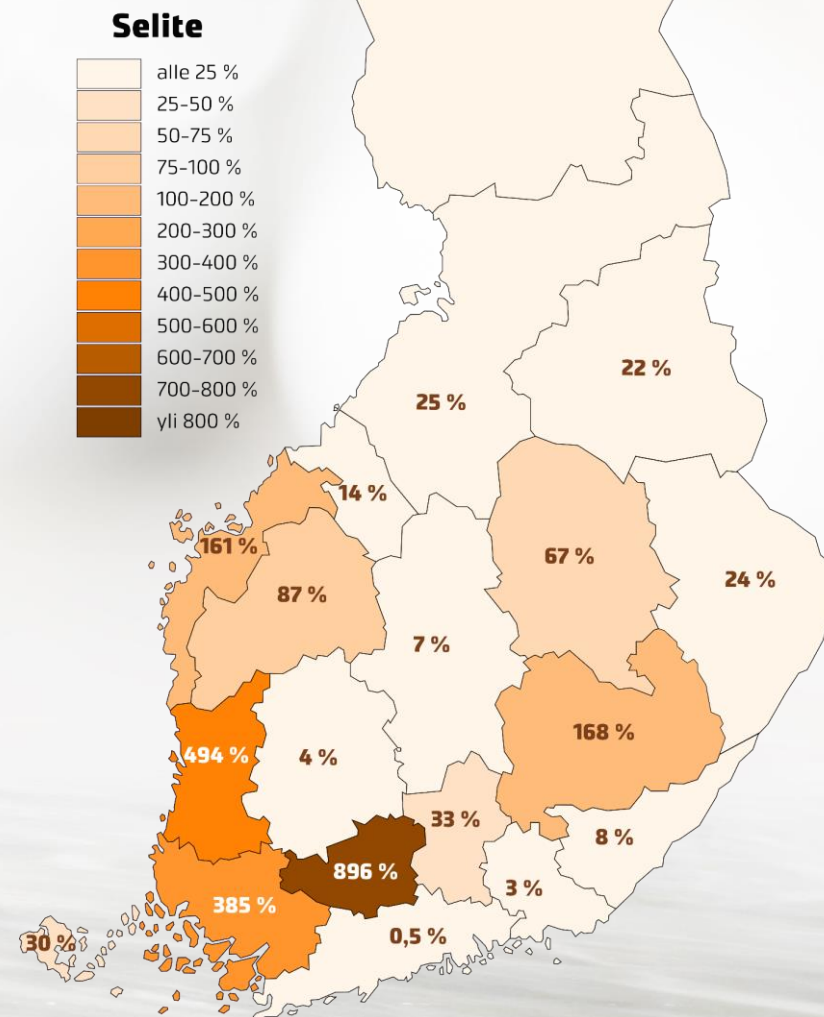
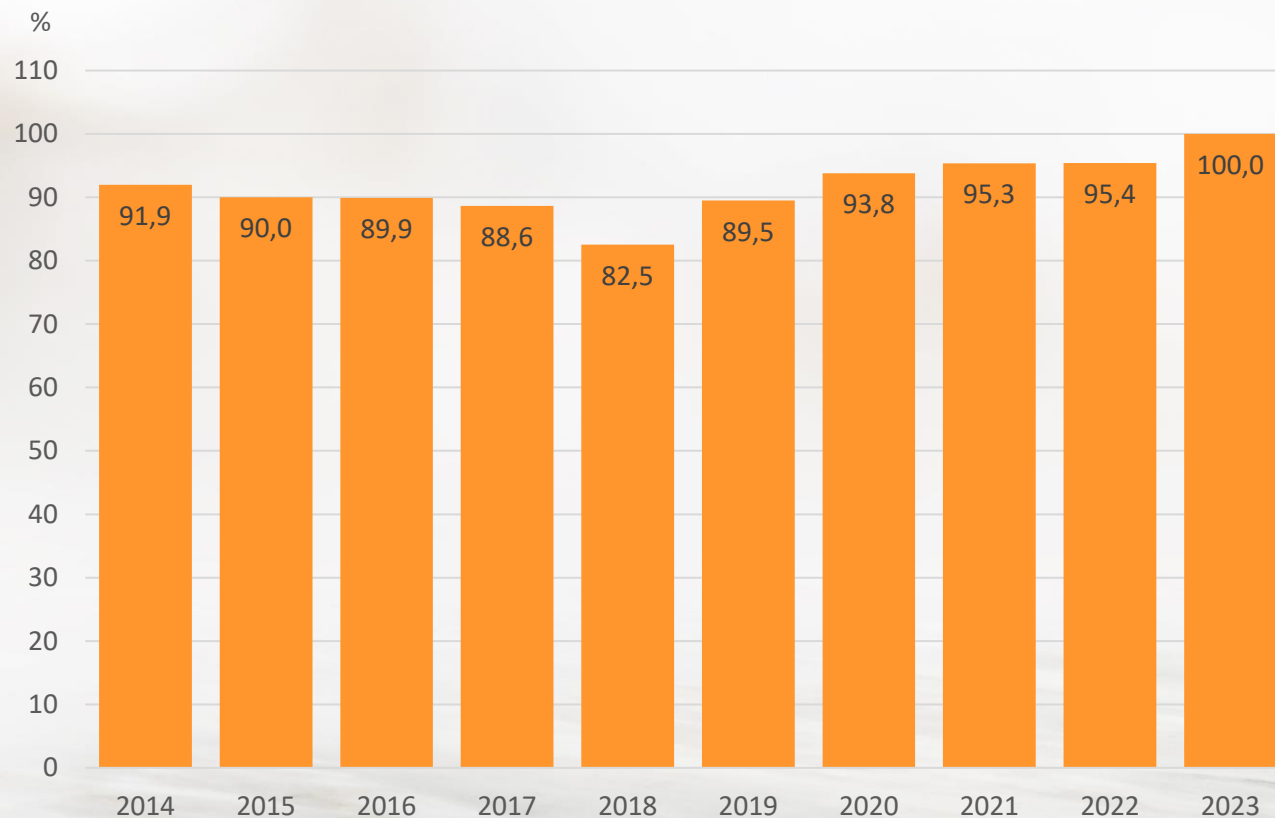
80% porkkanasta tuotetaan kolmen maakunnan alueella

ja 50 % viiden kunnan alueella

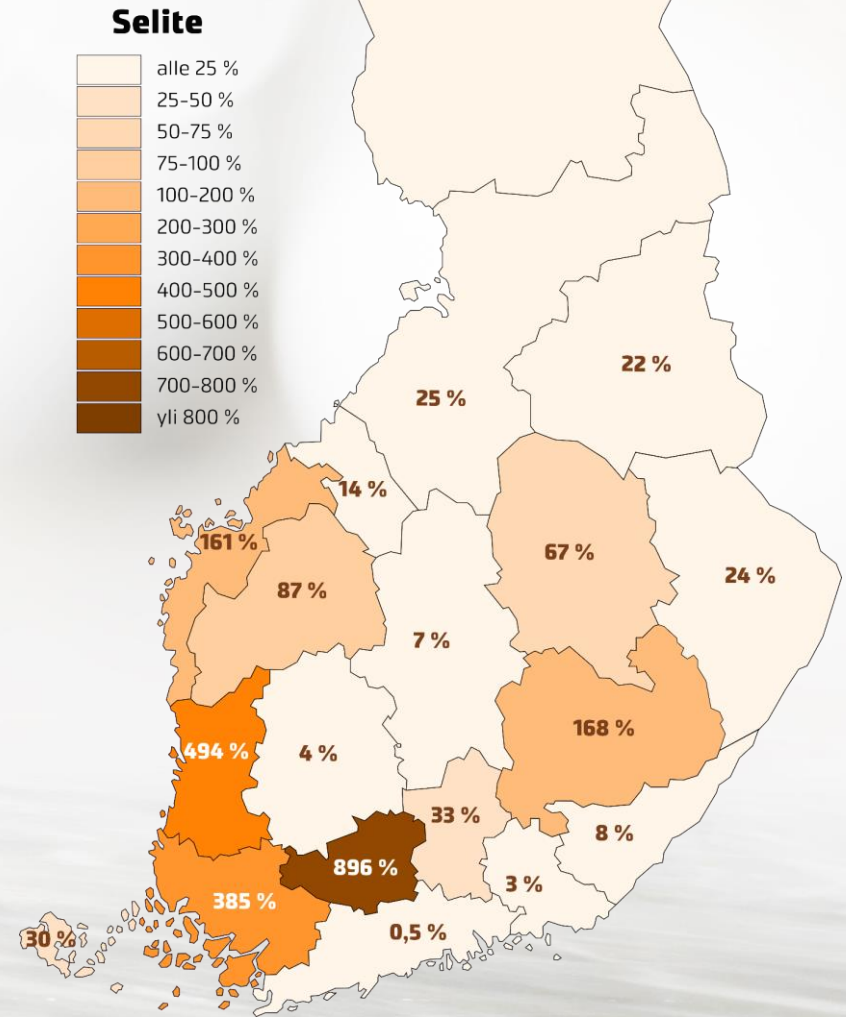
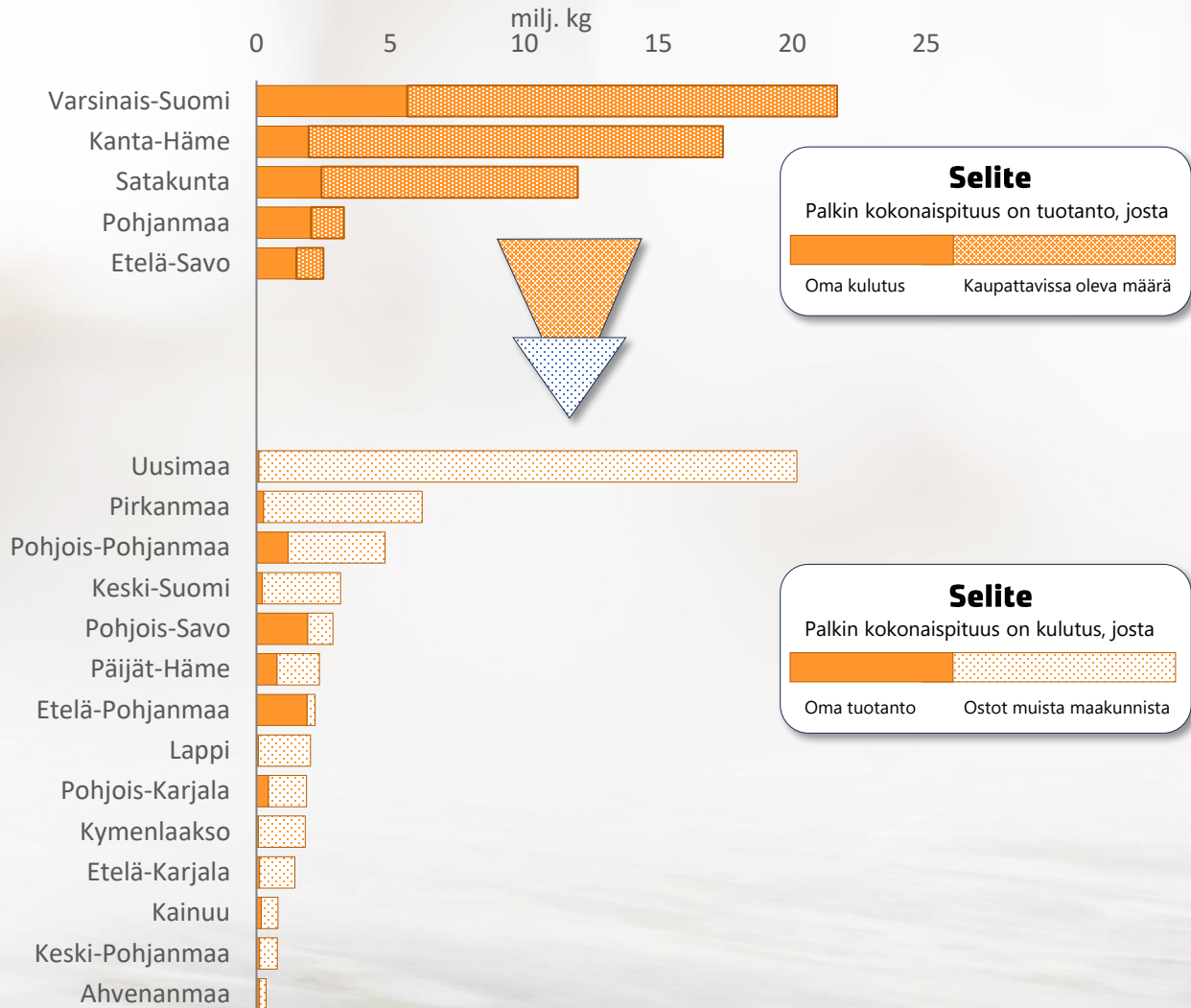
Alueellinen omavaraisuus - porkkana

Porkkanan omavaraisuus Suomessa vuosina 2014–2023

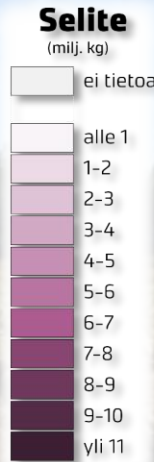
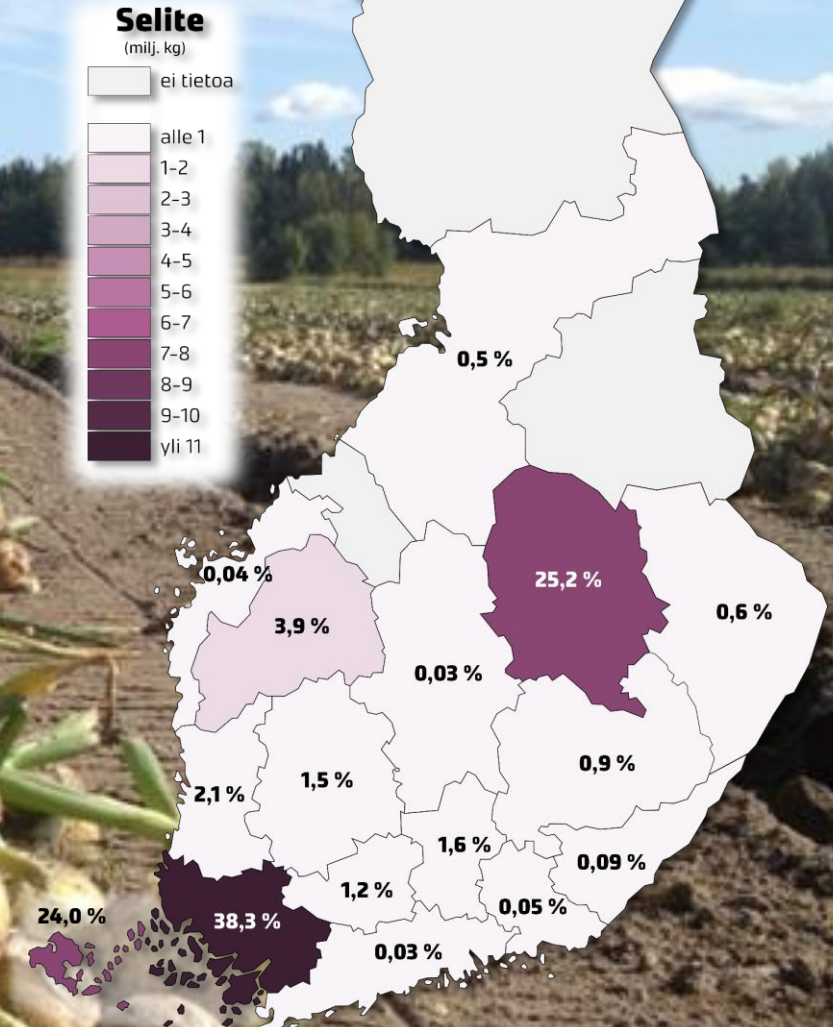
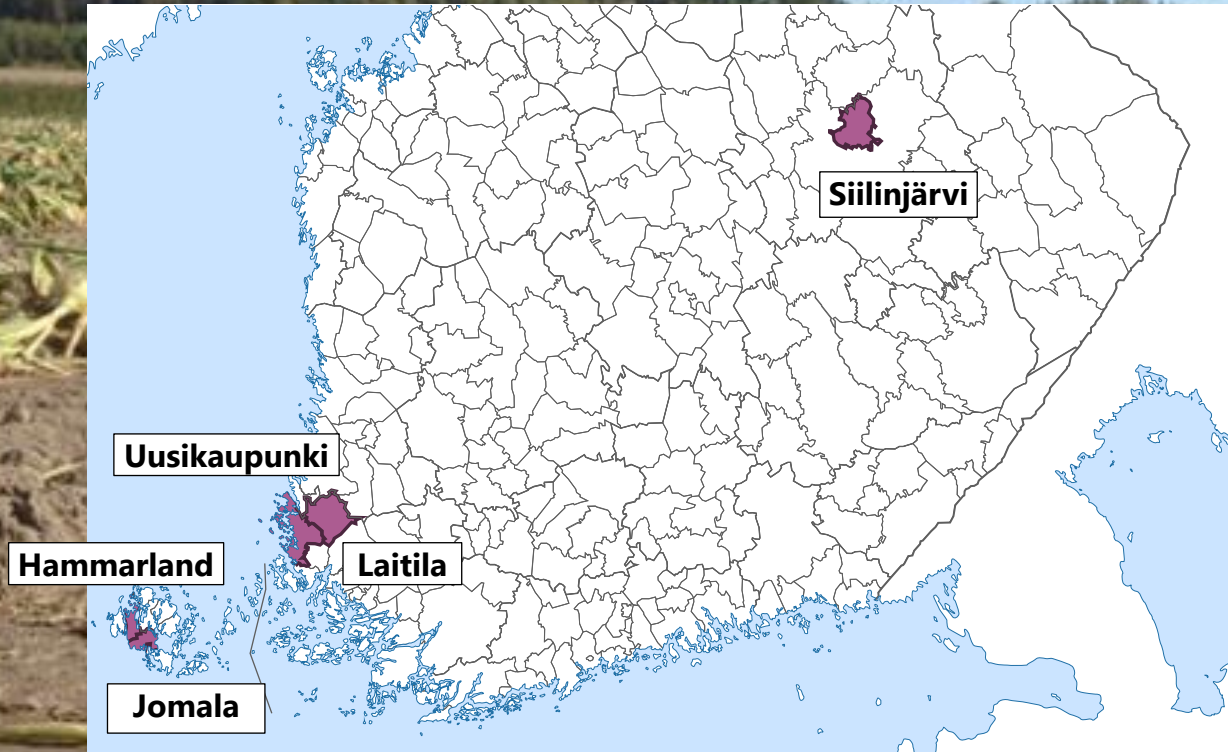
Alueellinen omavaraisuus - porkkana

Vihannestuotannon keskittyneisyys - sipuli

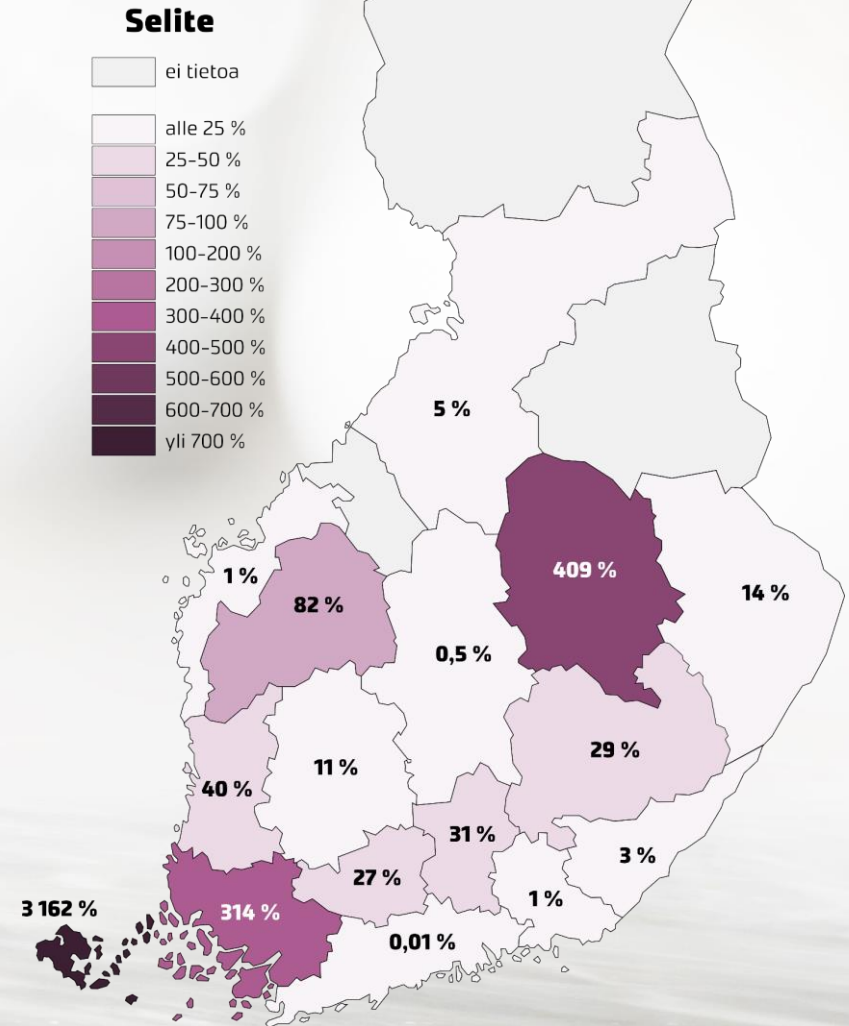
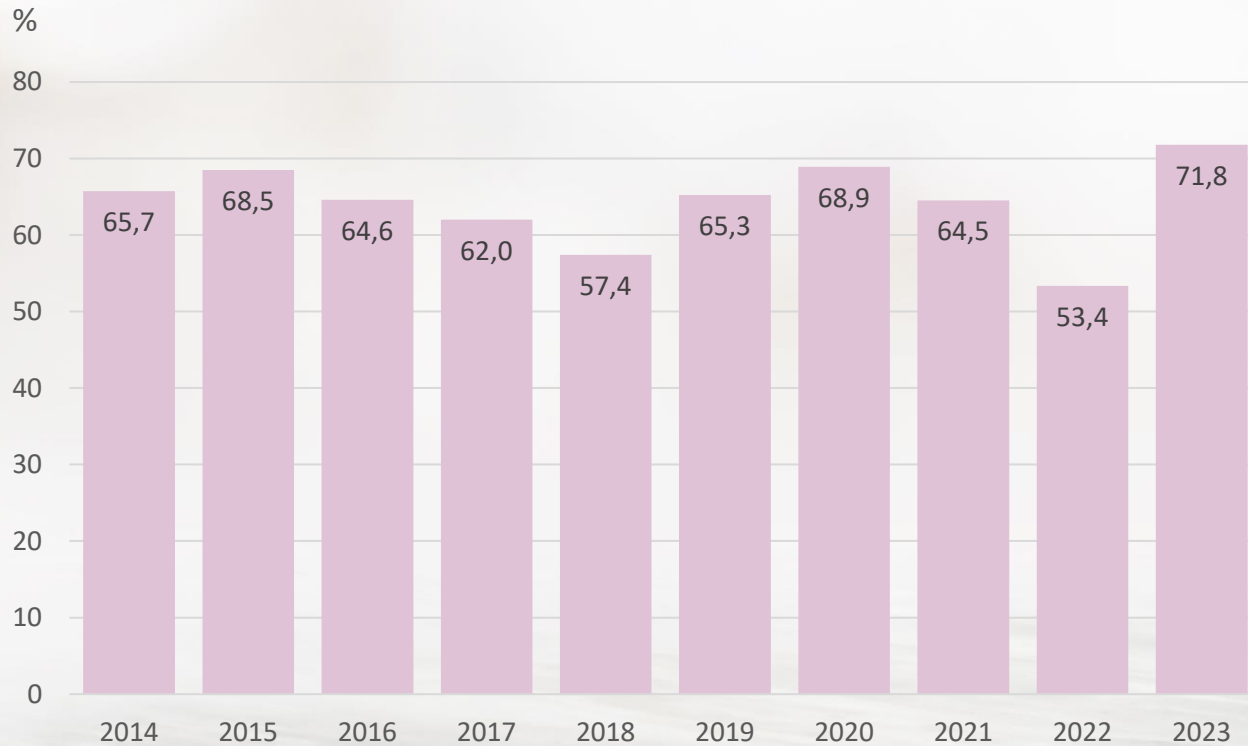
88% sipulista tuotetaan kolmen maakunnan alueella

ja 69 % viiden kunnan alueella

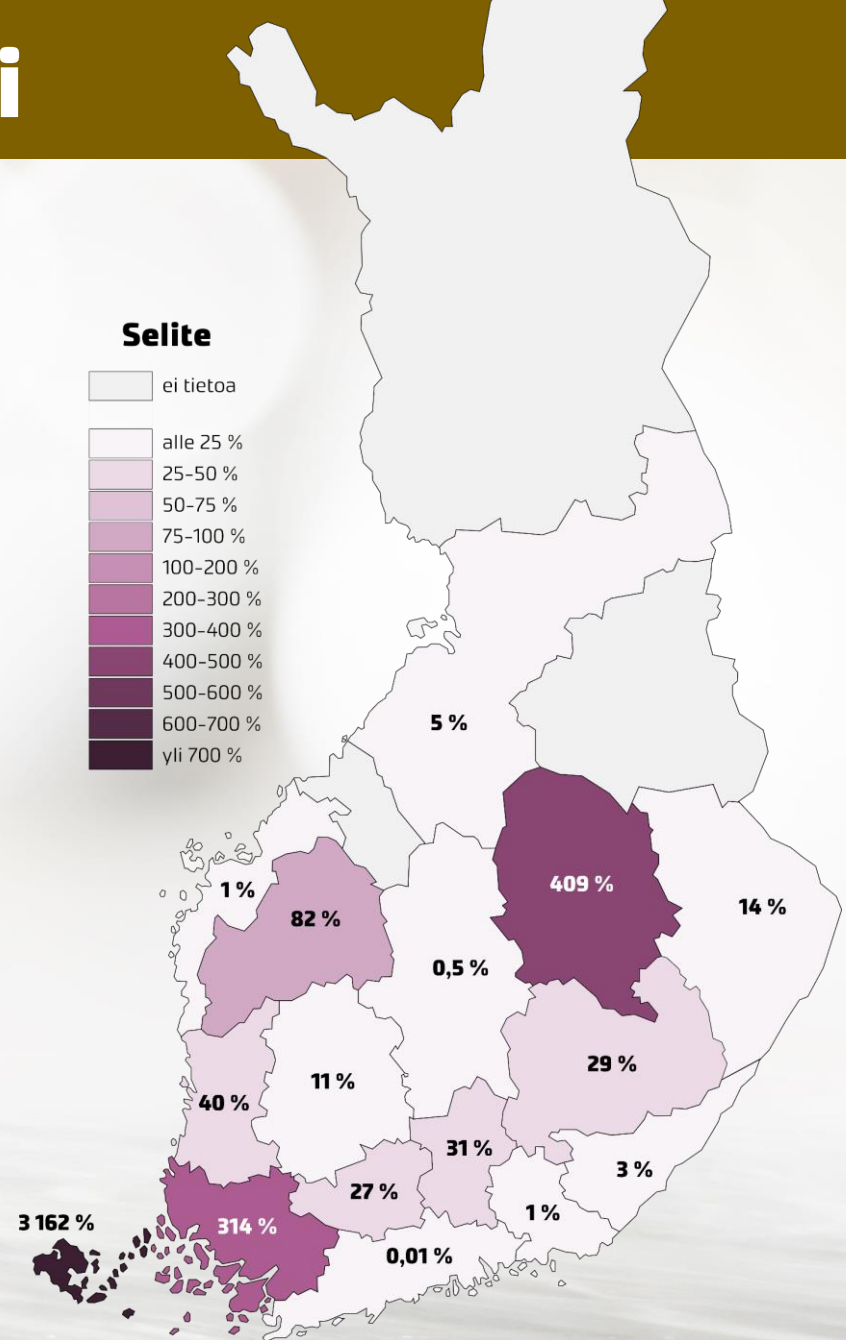
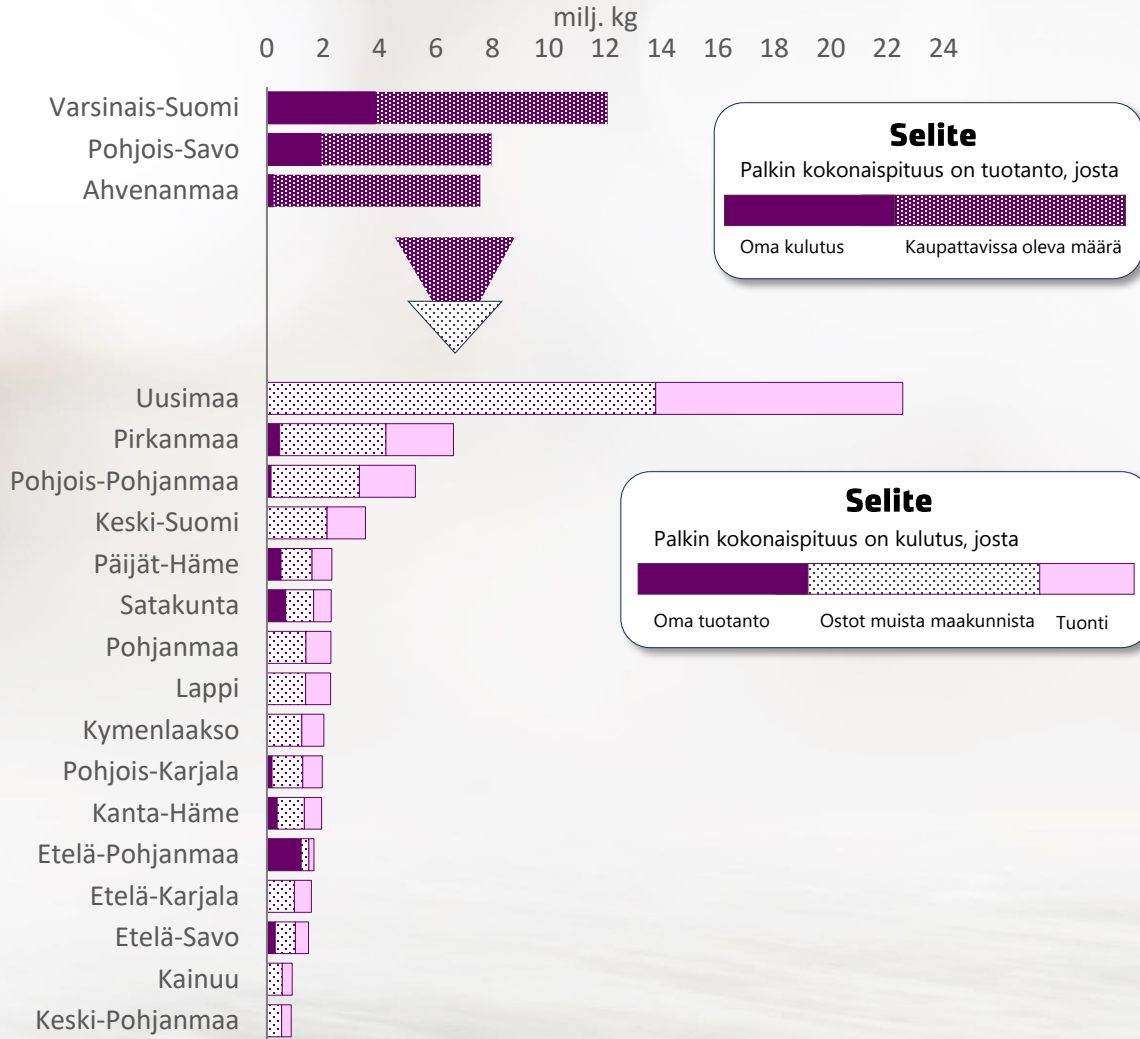

Alueellinen omavaraisuus - sipuli

Sipulin omavaraisuus Suomessa vuosina 2014–2023

Alueellinen omavaraisuus - sipuli

Vihannesten arvoketju Suomessa - tuottajaorganisaatiot

Tuottajaorganisaatio

- Ala ja sadon määrä, sovittu etukäteen. Joskus myös lajike, sadonkorjuu aika yms.
- Ylituotanto osalla toimijoista kompostiin
- Hinta tiedetään etukäteen, mahdollinen jälkitili. Osa tuotteista markkinahinnoiteltuja.
- Tuottajat tyytyväisiä hintaan, mutta ei neuvottelu mahdollisuutta

Vihannesten arvoketju Suomessa - teollisuus

Viljelysopimus, teollisuus

- Määrä ja hinta sovitaan etukäteen, hinta neuvoteltavissa.
- Sopimuksen voi avata kesken kauden ja neuvotella
- Ei sanktioita vajauksesta, mutta sanktio myymisestä muualle
- Suuremman sadon voi saada myydyksi, etuosto-oikeus

Vihannesten arvoketju Suomessa - tukku

Tukku

- Tehdään sopimus, mutta se ei yleensä sisällä määrä- eikä hintakiinnityksiä
- Vapaus päättää määrät ja alat itse, mutta voi tulla tilanne että kaikkea satoa ei saada myydyksi

Vihannesten arvoketju Suomessa - oma myynti

Oma myynti

- Kauppojen hintaan vaikea vaikuttaa, eli ostaja päättää hinnan
- Vapaus päättää määrät ja alat itse
- Kaiken sadon saa myydyksi, jos onnistuu neuvotteluissa

Pohdinnan pohjaksi...

Tuotannon keskittymisen edut ja haitat?

Kuinka saavutetaan vihannes- hedelmä ja marjasektorin kasvua?

Kuinka kotimaan tuotantoa tulisi kasvattaa tuonnin kustannuksella?

Kuinka myyntikanavia tulisi kehittää / tehostaa / monipuolistaa?

Kuinka tuotantoa tulisi monipuolistaa?

Onko tarve viljelijöiden yhteistyölle? Jos kyllä, missä ja kuinka viljelijäyhteistyötä edistetään?

Mitä kehitettävää olisi puutarha-alan arvoketjussa kasvun saavuttamiseksi?

Onko alan imago ja houkuttelevuus riittävän hyvä? Kuinka sitä voi parantaa?